

BUDA-PESTA

2 Mart. st. v.

14 Mart. st. n.

Va esi duminică.

Redact.: strad'a Havas nr.1.

Nr. 9.

Anulu XI.

1875.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Copilitia.

Pe carare pe livéda

Trece mandr'a superata.

— Unde mergi tu copilitia?

— Mergu vecina la valitia.

Sè-mi aducu apa 'n cofitia!

Dar in satu e nunta mare,

Fetiorasii-su toti calare.

Fete dalbe fete june,

Taroste, nanasi, si nune,

Mergu doi miri se incunune.

Langa vale mandr'a plange,

Stà ce stà si se descinge.

Nunt'a 'n satu s'aude-a gele,

Ea privesce 'n valurele

Lacremile-i curgu margele.

Mirele-e la cununia,

Pop'a canta „Isaia.“

Dar prin satu si pe ulitia,

Veste mare cà 'n valitia,

S'a necatu o copilitia.

V. R. Buticescu.

Cununa.

— Novela poporala. —

(Urmare.)

Anitia totu siedeá pe prizma cugetandu:

— Ce se va intemplá mane?

Mí de planu ri si-facea, unu cugetu luschimbá pe altulu, fara resultatu. Nóptea erá tardia si nu-i veniá somnulu. Necasulu, durerea animei si-a esprimatú prin o doina:

Necasitu-i omulu, Dómne!

Candu-i e somnu, si nu dórme.

Tonulu ei subtîre si duiosu vibrá jelnicu si tainicu prin nóptea lina.

Si nime nu o compatimiá. Toti dormiau ca dusi. Numai lun'a si stelele i surideau... nici aceste nu aveau mila de durerile ei!...

In fine vediendu, cà nime nu-i s'o margaia, se duse in casa sè se culce.

A disu rugatiunile, finindu cu refrenulu obicinuitu:

Si-mi da minte si norocu,

Cà tie Dómne me rogu!

Nici odata nu a avutu trebuintia, ca Ddieu sè-i auda rugatiunea ca adi.

Dómne audi-á-o!

IV.

Sè cunóscemu mai de aprópe satenii din Valea-lunga! Chiar e serbatóre, si dupa esitulú

din biserică totu se aduna în mijlocu satului și facu sfaturi.

Acolo eră în mijlocu loru invetiatoriulu Alesiu Popu, séu cum lu-numescu satenii Alesa lui Irimie a Dochitiei, care a invetiatu patru scole, apoi scéie și nemtiesce, e celu mai invetiatu în satu.

Pe langa acestu avantaju, dinsulu e uniculu fiu la parinti, are dóue mostii, și totu i dîcu: „domnulu invetiatoriu!”

Pentru badea Constantinu lui Timofteiu e norocu maré, cà si-póte maritá fét'a dupa elu, a si tocmitu lucrulu asié, ca inca adi sér'a sè se féca incredintiarea.

Acolo în grupa e și Irimie a Dochitiei, apoi și Constantinu lui Timofteiu, ambii bocotani mari și nu peste multu au sè fîa cu-metrii.

De o parte a grupei sub gardulu stresinitu siede unu omutiu micu cu mustetie sucite și din pip'a cu tieve scurta lasá fumuri mari și intunecóse. Acest'a e Luputiu, gur'a satului, séu precum credu unii e chiar — Siolomonariu care pórtă nuorii și grindin'a... și care scéie tóte secretele feteloru și fecioriloru din satu.

Pe langa elu erau adunati câti-va fetiori, cari tocmai venira la jocu, și pe cari i-a opritu elu dicéndu-le:

— Apoi, fratiloru, grigiti și adi jociți pe Anitia lui Constantinu lui Timofteiu, cà apoi de adi incolo ea n'o sè mai jóce cu voi, ci numai cu domnii — landarisiu.

Fetiorii se mirara.

Invetiatoriulu și ceialalti din grupa audira vorbele lui Luputiu și se adunara pe langa elu întrebându-lu:

— Ce-o fi, bade Luputiu?

— Ce sè fia? — se întrebà și dinsulu. —

Apoi cu o fatia seriósa continuà: — Dlu invetiatoriu va incredintiá pe Anitia, — apoi va fi nunta, ospetiu mare și eu voi fi — staroste.

Pana ce vorbiá Luputiu, se adunara mai multi fetiori și fete cari tocmai venira la jocu. Intre ei eră și Florea; pe care nu l'a suprinsu scirea acésta, dinsulu o scieá chiaru de la Anitia, și cu planurile sale eră gat'a.

Invetiatoriulu eră falosu, cà dinsulu s'a incredintiá cu cea mai frumósa și mai bogata féta din satu, și întrebà pe Luputiu:

— Dar de unde scéi dta tóte aceste?

— Eu nu cetescu din pascalía, și totu-si scéu mai multu decâtu dlu invetiatoriu, — respunse rodiendu-si tievea pipei, — eu și acea scéu ce va fi dupa credintia!...

— Nunta! — respunsera mai multi.

— Dieu nunta, — aprobà Luputiu ochindu catra Florea, — și eu voi fi staroste... Acest'a alusiune numai dinsulu și Florea o precepeau.

— Cà întieptu esti!? — lu-batjocorî invetiatoriulu.

— Carte n'am invetiatu, ce e dreptu, dar cu atâtu scéu mai multe, ce carturarii nu cunoscu, i respunse Luputiu cu fala.

— E dreptu! — aprobà tinerimea, — badea Luputiu scéie multe.

Dinsulu a fostu indestulitu cu votulu acest'a de incredere.

Intru acésta se audi sunetulu cimpoiloru, ce chiamá tinerimea la dantiu.

Și s'a și dusu cu totii.

Inca și dlu invetiatoriu.

Betranii au remasu siedindu și vorbindu despre trebile satului, despre tierina și alte lucruri comune. Constantinu lui Timofteiu cu Irimia Dochitiei au mersu de o parte și se sfatuiau despre lucrurile lor, adeca despre cédinti'a copíloru lor. Acuma poteau și în mijlocu satului, cà-ci nu mai eră secretu.

Luputiu a bucimatu secretulu în totu satulu.

Luputiu, ne mai avendu ascultatori, cari sè-i admire întieptiunea, și vedindu cà cu-metrii nu-lu chiama și pe dinsulu la sfatu, s'a sculatu de sub gardu și s'a dusu și elu la jocu.

Sè lasàmu pe betrani sè decida a supra sórtei Anitiei, și noi sè mergemu la jocu cu Luputiu, acolo vomu gasí și pe Anitia. Adi jóca mai pe urma.

Adi si-va mai petrece ca féta fecióra!

v.

La jocu eră adunata holteimea, și nevestele cele mai tinere și faceau unu cercu pe langa cei ce jocau; mai departe steteau femeile cele mai betrane, și la spatele lor prin érba se jocau copii.

Florea vorbiá cu pretenulu seu cu Tóderu și cu Luputiu.

Anitia eră între nesce femei, cari i vorbiau multu și i laudau invetiatoriulu.

Tóte scieau, cà ea se va incredintiá. Și multi erau, cari o invidiau!...

— Dieu cu norocu esti! — i vorbiá lelea Marina.

— Da, dieu cu norocu! — aprobau și celalalte.

Anitia nu respundea nimicu. Ea simtiea, cà câta nenorocire e în noroculu acest'a!

— Apoi, frate Tódere, — dîse Florea într'unu tardiu catra pretenulu seu, haid' sè intràmú si noi in jocu si sè descantàmú invetiatoriuului.

— Bine, — respunse Tóderu, luandu pe Todosia la jocu.

Si dinsulu luà pe Anita, adi va jocá pe urma cu ea. Asiá sioptiáu femeile din giuru.

Luputiu, care sciea tóte planurile lui Florea se uitá la dinsulu, cum jóca de bine cu Anita, apoi le dîse:

— Ce bine vi se siede, mancă-v'aru noroculu! Apoi continua imbarbatandu pe jucatori: Fetiori, mai cu focu! Invirtiti mai bine veri-siórele mele...

Fetiorii zdraveni si fetele frumóse jocau cu multa originalitate joculu asié numitu: „De-a lungulu.“

Dlu invetiatoriu erá între privitori, si cautá cu multa gelusía la alés'a sa, vediendu cu câta placere jóca si cum se alipesce la pep-tulu jocatoriuului.

Florea observà acést'a si ca sè-lu necasiésca, i descantà:

Frundia verde de pe via,
Am ajunsu la dascalía
Si cetescu la pascalía...

Ací lu-interrupse Tóderu, cu care erá deja intielesu, ca sè-lu batjocorésca, si mai departe continuà acest'a:

De cetitu poti totu cetí,
Fetele nu te-oru iubi...

— E bine, fetiori, chiuiti si dantiuiti! — strigà Luputiu.

Hopu lelitia, lelis óra,
Saruta-me Anisióra!

chiu! Florea stringandu la sinu pe gingasi'a Anita.

Sarutá-te-oiu, sarutá,
Candu pop'a ne-a cununá!

i respunse Chimu, unu fetiorasiu blandu, care inca erá pretenulu lui Florea si se interesá de sórtea lui.

Petrea lui Ionutiu inca vol sè arete, cà si elu scie ce-va si descantà:

De-asiu traí num' atát'a,
Sè vedu badea, ce-a luá?...
De-a luá un'a ca mine,
Dumnedieu sè-i deie bine;
De-a luá un'a mai rea,
Dumnedieu bata-lu cu ea!

Florea jocá cu placere cu Anita si se bucurá vediendu, cà invetiatoriuului nu-i pré pare de lucru. Elu erá la culmea fericirii, vediendu si convingandu-se, cà Anita lu-iubesce si e atátu de credintiósá. Simtiemintele sale le esprima prin descanteculu:

Mandra, din dragostea nóstra
A crescutu unu peru in costa;
Lasa crésca s' inflorésca,
Numai mandr'a sè traiésca!
Déc' a face perulu nuci,
Dragostea sè mi o duci:
Déc' a face perulu pere,
Dragostea mea nu mai pieré!

Anitia i respunse aprobativu prin o stringere de mana, prin o privire amorósa.

Tóderu jocá aprópe langa ei, si-i sioptí lui Florea:

— Mei frate! pe invetiatoriuulu mai cà-lu stropsiesce necasulu, apoi descantà:

De-ar fi mandr'a 'n dealu la cruce,
De trei ori in di m'asiu duce;
Dara mandr'a mea-i departe,
Nu potu merge fara carte...

— Ti-a face carte dlu invetiatoriu, — strigà unu fecioru din jocu.

— De facutu, póte cà mi-ar face, — respunse Florea cu ironía, — numai câtu cartile dsale nu se pré primescu, mai alesu la unele fete.

La acést'a risera toti bine. Invetiatoriuulu se rusinà de atâte alusiuni, dar si-ascunse maní'a si se duse a casa.

— Dlu invetiatoriu se duce sè pregátésca credinti'a, — siopteau femeile.

Dupa ce sè departà, Florea dantiuá si cu mai mare pasiune.

— Sermanulu Florea, — dicea o femeia, — cum jóca de bine cu Anita, scíu cà acést'a i-a fi si lui joculu celu din urma.

— Dieu din urma, — aprobau celelalte.

— Flore! nu te lasá; — strigà Luputiu, care audi vorbele femeiloru.

Florea imbarbatatu si beatu de amoru jocá cu multa placere si invirtiá pe Anita cu multa usioretate.

Cimpoiesiulu se ostení si finí joculu.

— Mai di, cimpoiesiule! — strigà elu, — adi voiescu sè jocu si sè-mi petrecu...

— Sermanulu, cà necasitu-i, — observara mai multi.

Cimpoiesiulu éra sufflâ in cimpoi, si fetiorii jocara maí departe.

Florea jocá întocmai ca din poveste, nu se osteniá si nu asudá. Dinsulu erá într'unu momentu indoiosu alu fericirii . . . Dóra acú jocá pe urma . . . séu de voru reusi planurile . . . jocá de bucuri'a vítoriului . . . Avea indemnu ca sè jóce.

In fine par cà se impacà cu impregiurà-rile, si jocandu in linu cautá in ochii Anitiei descantandu :

Frundia verde bat'o brum'a,
Totu atát'a mi de-acuma,
Déca mi-am petrecutu lumea . . .
Trece lumea, trecu si eu,
Ce-am facutu nu-mi pare reu ;
Trece lumea, tréca 'n pace,
Ce-am facutu, nu potu desface! . . .

Cu aceste voiá elu sè dica : cà nu-i pare reu, cà s'a inamoratu de Anitia . . . Inse ómenii diceau :

Sermanulu Flore, cum si-iè diu'a buna, de la dragutia-sa!

Cimpoile totu sunau si tinerii si-pe-treceau.

De odata se audi sunetulu clopoteloru de la biserica ; — cimpoile amutira si dantiulu incetá.

Dantiuitorii si publiculu se imprasciara, erá de cu séra.

Fetele pornira a casa, sè-si ieie vasele si se mérga la fontanele dupa apa de séra, unde óra se voru íntelni cu fetiorii si voru povestí despre lucrurile dilei.

Anitia inca se gatá sè mérga a casa, dar ea adi nu va merge dupa apa de séra . . . Avea alte lucruri . . . Adi séra se va incredintiá cu invetiatoriulu.

Florea o petrecù pana in coltiulu ulitórei, apoi se desparti dicandu-i :

— Adi séra, dupa ce s'oru asiediá toti ne-omu mai íntelni odata . . . draga Anitia.

— Te-oiu asceptá, — respunse ea, tremurandu.

VI.

Diu'a de serbatóre trecù, si cu ea placerile ei . . . Fetiorii s'a dusu indestuliti si fetele cu suveniru dulci!

S'a facutu séra, si a urmatu nóptea. Totu sufletulu liniscitu odihniá, séu visá despre placerile dilei, cà-ci la tieranu serbatórea e o placere, o desfetare sufletésca . . .

Numai Anitia lui Constantinu lui Timof-teiu nu dormiá. Ea siedea afara pe prizm'a casei si cu ochii scaldati in lacrimi cautá la ste-

lele lucitórie si in nóptea lina. Ea nu visá, ci descépta cugetá la suvenirile dulci ale trecutului, si si-cumpeniá prezentulu grozavu.

A iubitu pe Florea si inca lu-iubesce cu tóta tari'a sufletului si cu tóta inocenti'a animei . . . Si tatalu seu a incredintiat'o cu altulu, pe care nu-lu iubesce. Pecatosu atentatu in contra animei! . . .

Avuti'a, starea onorifica, renumele si glori'a potu satisface ambitiunea si chiar mintea rece si cugetatória; dar amorulu adevratu nici odata nu-lu recompensa! Si mai alesu nu, la o féta de tieranu, care nu cunósce dominarea mintii, ci numai sioptirea animei.

Anitia nu considerá, cà fitoriulu mire e carturariu, omu inteligentu, ea simtiea numai acea : cà iubesce pe Florea.

Nóptea inaintase si Anitia totu acolo sie-dea afara pe prizma. Róu'a i-a udatu vestminte, dar ea nu simtiea recél'a.

Cautá mereu la luna, la stele, apoi la portitia, ca si candu ar asceptá pe cine-va. Si asceptarea nu i-a fostu insedaru. De odata se iví inaintea ei o figura nalta. Erá Florea.

Anitia nu fu suprinsa la vederea lui, cà-ci lu-asceptá.

— Am sciutu, cà vei veni, Flore, vei veni sè ne mai íntelnimu odata, si apoi sè ne despartímu pentru totu-de-una, — disse Anitia cu abnegatiune.

— Am venitu, drag'a mea, — i respunse elu cu hotarire, — sè ne íntelnimu si sè fimu la olalta pentru totu-de-una! . . .

— Nu te pricepu! — i respunse rece.

Florea siediu langa ea, i luá man'a tremuratória in man'a lui, dicédu :

— Da, am venitu ca sè fimu pentru totu-de-una la olalta, si ca sè me pricepi asculta : Scíi bine, iubit'a mea, câtu de ferbinte si cu ce doru te iubescu, — te iubescu ca pe sufletulu meu . . . te iubescu mai pe susu decâtu ori ce in lume! . . . Eu fara tine, Anitia, nu potu traí, cà-ci tu inca me iubesci . . . asié mi-ai disu mai de multe ori. Eu am venitu dara sè te ducu, am venitu sè fugimu.

— Ce vorbesci, pentru Ddieu! ce ar dice parintii mei, si ce ar dice ómenii la acést'a! ? — respunse ea confusa.

— In fine s'oru invoí si ei si ne-oru bine-cuventá.

— Ni-oru blastemá Flore, — respunse Anitia mahnita.

— Tu nu scíi Anitia datin'a vechia, — i respunse Florea invetiandu-o. Este o datina vechia din mosi stramosi, cà déca atare fetioru

iubesc pe o fêta si aceea inca lu-iubesc, dar parintii nu se invoiescu la casatori'a loru, ei fugu; adeca fetiorulu duce pe fêta in altu satu la atare rudeni'a a sa, apoi de acolo tramite veste a casa, cà unde li-i fêt'a si prin solu o petiesce. — Parintii suntu siliti a se 'n-voí. Fêt'a se rentórce la cas'a parintiésca, si peste patru septemani urméza nunt'a. Noi vomu merge, draga Anita, in satulu vecinu, acolo am o sora, te-oiu asiediá la ea si celealte le-oiu ispraví e....

Si peste patru septemani vomu fi cununati, vomu fi fericiti!...

— Dar eu sum incredintiata cu altulu, — dise Anita, — nu se póte!

— Pana nu esti cununata, se póte, — i respunde vorbitoriulu resolutu.

— Ah nu, Flore, — nu se póte, — i sioptí ea linu si tremurá ca frundi'a plopului.

— Nu se póte! — dise Florea cu amara-tiune, — nu, cà tu nu me iubesci!... Nu se póte, cà tu doresci sè ffi avuta, doresci carturariu, si pe mine m'ai insielatu amaru!... Tu nu m'ai iubitu nici odata si numai ti-ai batutu jocu de dragostea mea. Dar te-a bate Ddiu si pe tine!

— Flore, nu me blastemá! — eschiamà Anita plangêndu, — eu si acuma te iubesc; dar nu poftí de la mine sè fugu cu tine, nu poftí sè pecatuescu... si plansulu i-a inecatu cuvintele.

— N'oiu poftí, Anita, si nu te-oiu silí, — i dise Florea. Vedu cà sum insielatu. Me ducu... me ducu in lume; si te lasu se traiesci in pace — in fericire... Scíu cà te-a bate Dumnedieu!... Candu barbatulu teu, te-a sarutá: sè-i fia budiele reci ca ghiati'a; candu te-a imbratisiá, sè-i fia bratiulu rece ca siopír'l'a, si tie sè-ti fie grétia de elu; candu te-a stringe la pieptu, dorulu meu sè te impunga ca unu spinu ascutitu... Eu me ducu, Anita, dar dorulu meu remane la tine, care nici in mormentu sè nu-ti dèe pace...

Apoi i lasà man'a tramuratória din man'a lui, se scolà de pe prizma si facù câti-va pasi sè se departeze.

— Flore, nu me blastemá! nu merge, eu inca vinu, — strigà Anita desperata.

Amorulu adevratu, — a delaturatu pe-decile.

Florea se rentórse, o strinse la pieptu-i iubitoriu, o sarutà cu infocare, cu passiune —

— Tu esti dara a mea! — strigà cu bucurfa.

— A ta in bine si in reu.

— E bine, continuà Florea, — sè grabimu dara; in capetulu satului ne ascépta Luputiu si Tóderu, sè mergemu! Ie-ti câte-va haine si se ne grabimu, ca pana 'n diua sè sosimu la sor'a mea.

Anitia intrà in casa si nu peste multu esi cu unu bratiu de vestminte subsuóra si parasí cas'a parintiésca.

(Finea va urmá.)

Alesandru Onaciu.

„Ceru cuventulu.“

— Revista umoristica. —

Intre piesele jucate in stagiunea acést'a la teatrulu celu mare din Bucuresci mai mare efectu a produsu „Ceru cuventulu“, o nóua revista umoristica scrisa de unu anonimu.

Facemu dara sè urmeze aice o scurta recensiuone dupa diuariulu „Reforma“, ca astfelu si publiculu nostru sè cunosca ce este asta piesa, care i este meritulu literariu, si cum a fostu jucata de catra actori?

Pies'a „Ceru cuventulu“ este o revista umoristica a mai totu ce s'a petrecutu in societatea Bucureséna in cursulu anului 1874, impartíta in siepte tablouri; este o parodiá a ómeniloru si institutiuniloru tierii.

Cele mai principale din impunseturele sale sarcastice serapórta: In tabloulu I a supra drumului de feru si tóte neplacerile ce intim-pina caletorii la gare si in percursu; a supra societátiloru de asigurare, a supra vestmintului romanescu cu care se imbraca strainii si mai alesu Ovreei spre a face ghesiefturi si a speculá bun'a credintia etc. In tabloulu II lovesce reulu obiceiú ce au unii prin societate d'a stralucí intr'o viétia de lúcsu si cheltueli nepotrivate cu pung'a loru si d'a petrece pe bere si pe mancare luate pe detoria; schilodirea limbei prin introducere de neologismuri latine, incompatibili cu limb'a nóstra, pe acei carii specula credulitatea unoru amatori de onoruri banale, decoratii etc. si pe ghesiefturi straine cari vinu sè ne coplesiésca cu felurite intreprinderi. In tabloulu III biciuesce intalnirile obscene de la Bulevardu cu tóte accesoriile loru si face o gluma in socotel'a a dóue scrieri de meritu esite din pene abile si competente, in decursulu acestui anu.

In tabloulu alu IV se ocupa de Circu, de omulu mascatu, representatiunile dramat ce ale D-lui Pascaly, program'a D-sale si viitorulu teatru maneju. In tabloulu V caricaturédia

impres'a Operii italiene si trup'a sa, mai alesu corulu, esageratiunile in jocu ale unoru artisti romani, teatru de operete franceze, si *cafenelele cantante*.

In tabloulu alu VI vorbesece de balonulu Mihaiu-celu-mare si in tabloulu VII de Cis-megú si tóte ale lui.

Afara de aste, mai ridiculiséza câte-va tipuri originale, copiate dupa natura cu multa fidelitate, intre cari unu academicianu care are de scopu a ne face sè vorbimu ca pe timpulu lui Cicerone, si unu D-nu Facemu-treburi, ascunsu sub pseudonimulu lui Telemacu e cunoscutu de toti ai capitalei ca implicatu in tóte cabalele Bucuresciloru, fia politice, si comerciale.

Tóte aste tipuri, se invêrtescu impregiurulu unui provincialu care vine in capitala sè se faca si elu senatoru, sè capete si elu o decoratie si sè ne cunósca si elu bunatàtile ce avemu si care dupa ce si-a plimbatu famili'a la mosi'a sa fara senatoria, fora decoratie, dar si c'o idea nu pré recomandabila Bucuresciloru.

Asta revista este bine scrisa in modu generalu, poseda nisce scene pline de umoru si bunu gustu, adese te intelnesci intr'ins'a cu trasuri de spirit, stralucitòrie, are cupleturi bine scrise si o musica vesela si usióra.

Peripetiile in ea se succedu cu multa usioretate si sunt arangiate ast-felu, cà pe langa ilaritate sè produca publicului sensatiuni de interesu; aste tóte inse pana la tabloulu alu V, care este celu mai bunu din tóte; de aci incolo impluturi, cari recescu entusiasmulu publicului si i rapescu bun'a vointia si chiaru paciinti'a. Suprimarea astoru tablouri séu inlocuirea cu alt-ce-va mai scurtu si mai interesantu, este eminentemente necesariu.

Despre joculu artistiloru, nu voiu spune alt'a de câtu cà pies'a trebue mai multu studiata, mis'a in scena mai prompta, — replicile mai bine date si ansamblu mai familiarisatu cu rolurile, fara care nu póte reusi o asemenea piesa care stralucesce mai multu prin spiritulu si prin apropouri dise la timpu.

Totu-si, afara de dlu Milo si dn'a F. Popescu cari au fostu ca in totu-de-una, trebue sè multumimu D-nei Irina Poenaru incarcaturarea jocului operetei Franceze si D-lui S. Balanescu interpretarea rolului lui Keraplesia.

D-lui Proto pentru rolulu lui Ai rabdare, D-lui Manolescu pentru caricaturarea a

doi artisti Romani si rolului lui Morosianu Dacia, si D-nei Mina pentru tóte rolurile ce a jucatu, mai cu séma in Caffè Chantant.

Animale adorate.

Candu omulu este in voi'a lui, fara nici unu ajutoru alu religiunii, imaginatiunea sa care nu mai are nici unu frêu, lu-scobóra la cea din urma trépta a scarei sociale. Nerecunoscandu legile divine, elu se degrada in punctulu acela, de adóra animalele. Acestu tablou alu ratecirii spiritului omenescu merita a fi pusu sub ochii fie-carui omu ca sè-lu faca sè simta câtu religiunea perfectionéza civilisatiunea, si câte serviciu a facutu ea geniului omenescu, desfacându-lu de tóte aceste culturi.

„Primus in orbe Deos fecit timor“, dice Petroniu: Tém'a a facutu dieii. Acésta este sorgintea atâtoru culturi bizare pe cari omulu si le-a impusu. Tém'a a dictatu inchinatiunile pe cari omulu le adresá dobitóceloru vetamátóre; dar nu erá numai acésta singur'a lui rategie; sunt alte dobitóce cari datorira recunoscintiei cultulu ce li se facuse.

Civilisatiunea Egiptului trece de pré vechia; dar este óre cu dreptu? Cele patru vârste ale bramiloru, marea epoca a chaldeeniloru, basata pe miscarea eclipticului, anuntia o vechime multu mai mare de câtu a Egiptului, care nu datorì cunocinti'a zodiacului de câtu lui Hermes. In acestu Egiptu, atâtu de renumitu, cultulu animaleloru s'a prelungitu mai multu.

Apis, pe care grecii lu-numira Epaphus, se numiá Apis la Memphis si Mnevis la Heliopolis. Elu erá privitu ca unu dieu in Delta. Elu erá unu vitielu insotitu de unu tunetu. Candu imbetraniá, lu-inecau. Erá de totu negru, si avea in frunte o pata patrata alba, pe sioldu figur'a unui vulturu, pe limba aceea a unei insecte, ér perulu din códa erá indoitu, etc.

Arsinoe erá orasiulu crocodililoru. Acestu animalu, erá adoratatu ca si in Theba si impregiurulu lacului Moeris.

Herodote dice, cà primavér'a viniá din Arabia o multime de sierpi cu aripe, ale caroru aripe erau ca ale liliacului. Muscatur'a loru, in totu-de-una pré primejdíosa, causá adese ori mórte. Paserei Ibis i placea pré multu acesti sierpi, i mancá, si i opriá de a se inmultu in Egiptu. Acestu mare serviciu fu caus'a cultulu ce i se facea. Mai tardiu acestu cultu nu fu de câtu unu respectu: se oprì sub pedépsa

de mórte de a omorí acésta pasare séu de a-i face reu.

Pisic'a erá obiectulu unui cultu generalu in Egiptu. Candu muriá un'a, in vr'o casa, tóte persónele cari locuiau acea casa si-radeau sprancenile in semnu de doliu. Dupa acea o sará si o ducea in orasiulu Bubashis; acolo i faceau cele din urma slujbe si o ingropá. S'ar crede, cà acestu cultu tinde sè se mai reproduca si adi, atátu e de mare amorulu ce unele persóne au pentru acestu animalu.

Ipopotamulu erá adóratu in unele cantóne aprópe de Papremis. Pliniu i atribue inventiunea lasarei de sange. In adeveru, candu acestu animalu este genatu de escesulu sangelui, intra in crângu, alege unu maracine uscatu, a carui frântura presinta unu ascutisiu pe care pune vin'a unui picioru, se apasa pe elu, si face sè tísnesca sangele pe care lu-opresce cu noroiu, candu crede cà a cursu destulu.

Câni erau in mare veneratiune in totu districtulu Cynopolis.

Pescii Oxyrinchus si Sepidotus erau obiectulu unui mare cultu in totu Egiptulu.

Sicopolitani venerau lupii, cari se dicea cà gonisera pe Etiopieni, in un'a din invasiile loru in Egiptu.

In Sais si in Theba ói'a erá venerata.

Cinocefalulu avea altarele sale in provinci'a Hermopolitiloru.

Babilonienii, cei mai aprópe de Memphis, aveau unu cultu pentru Keipos, animalu care nasce in Ethiopia. Elu avea, dice fabul'a capulu unui satiru si restulu corpului semená cu canele.

In Theba si in Eliopole se venerau vulturii; la Leonotopotis leulu; la Memdes capra si tiapulu.

Atribitii adorau veveritiile; — sioimulu erá obiectulu unui cultu in totu Egiptulu, fiindu-cà prapadiá scorpionii, sierpii si alte animale vetamatóre.

In fine, la Memphis adorau o musca speciala.

Déca vomu est din Egiptu, vomu vedé, cà in Palestina, din cea mai departata anticitate, la Ascaloniti, porumbelulu erá privitu ca o pasere santa; acésta superstitiune nu e inca de totu stinsa. In Rusia se abtíne lumea de alu mancá, lu-hranesce si i sufera tóte incomoditátile, fara a si permite cine-va de a-i face reu, séu chiaru de alu spariá. Ulitiile si podurile caseloru sunt pline de porumbei.

Arabii si Ebreii intrebuintiau sierpii in auguirele si in divinatiunile loru.

Thesalienii adorau furnicele din cari pre-tindeau cà-si tragu origine.

Locuitorii Lemnosului aveau unu cultu pentru ciocarl'a motiata care distrugea locustele.

Lusitanienii nu avura multu timpu de idolu de câtu unu sierpe, caruia i sacrificau unu cocosiu.

Romanii si Cyreneenii adorau unu dieu care goniá muscele, totu asiá erá si dieulu Myagras alu Elyeniloru. Acaronitii adorau asemenea unu dieu analogu.

Locuitorii Troadei venerau chitioranii de recunoscintia cà roseseforile la arcurile inimiciloru.

Thebeeni aveau unu cultu religiosu pentru nevestuici, si ebreii venerau atátu acestu animalu, in câtu nu l'aru fi mancatu pentru nimicu in lume.

Atenienii si Romanii adorau sierpii loru de casa, ceea ce se pastrédia inca la noi in coliba tieranésca.

In Africa, pe marginea Juidahului, sierpele tetich este obiectulu unei adoratiuni fanatice. Asemenea ei adorá vac'a, boulu, crocodilulu si pisic'a.

In peninsul'a Indiei este unu dieu alu sierpiloru numitu Cha-o-Dou.

Cocosiulu erá obiectulu unui cultu in Roma: quod tepidum vigili vocat ore diem.

Acésta pasere erá amblem'a lui Janus dieulu Timpului.

Laponii adorau unu felu de musce pré comune la ei.

Hotentotii au dreptu divinitate unu felu de carabusu.

Éta dar dóue divinitàti cari se intindu la cele dóue extremitàti ale lunei vechi, la Nord si la Sud.

In Francia tieranii, din unele partii, au unu cultu pentru cristalidele omidiloru de scaeti.

In fine la Bengal, vac'a este considerata ca dieitia intieptiunei si se numesce Dhru-made.

Ea este obiectulu unui cultu religiosu specialu.

Suprema fericire este de a muri tinendu in mana cód'a acestei curióse dieitie.

T.

S A E O N U.

Premiula femeiloru romane.

Se cere o novela scurta, originala, din istoria noastră nationala séu din viéti'a poporului romanu.

Manuscriptulu anonim, dar provediutu cu unu motto, dimpreuna cu o epistola sigilata, care sè contiena numele autorului, ér din afara sè aiba insemnatu totu acelu motto, sè se tramita la redactiunea noastră, pana la 3/15 maiu a. c.

Novelele concursuale se voru censurá de catra o comissiune de trei insi, si cea mai buna se va premiá cu *10 galbeni*, din sum'a contribuita spre acestu scopu de femeile romane.

Opulu premiatu se va publicá in „Familia“, ér celelalte voru remané la dispositiunea autoriloru.

Potu concurge toti scriitori romani, dincóce si dincolo de Carpati.

Tóte diuarieloru romane sunt rogata a reproduce in colónele loru acestu concursu.

Budapesta 1 martiu 1875.

Redactiunea „Familiei.“

Influinti'a culturei estetice a supra sufletului.

— Epistola catra o copila. —

Acelui caruia i s'au deschisu ochii pentru deliciuri estetice, acel'a care au contemplatu odata mus'a in etern'a sa junia si suavitate, acel'a nu o va parasi nici odata; éra-si si éra-si elu va cautá acele inaltimi unde au aflat'o, éra-si va repetá acelu jocu gratiosu in sufletulu lui seninu, ce au invetiatu de la ea; spiritulu lui nu va imbetrani, atunci candu sensurile lui voru fi fatigate, vanitáțile si vitiurile lumei acesteia nu voru poté avé nici o influinti'a a supra lui, atátu de putínu ca si grigile si durerile vietii acestia, cari inaintea ochiloru lui transfigurati voru deveni mai line si pe drumulu stancosu i va presará flori.

Este adeveratu ca esistá o cultura estetica, care nu este favorabila fericirei omenesci, care mai cu séma pentru genulu femeninu póte deveni stricatiósa si periculósa, candu adeca cultivandu cine-va fantasi'a si gustulu, au negligatu cultivarea animei si a ratiunii, nimicindu astu-felu armoni'a sufletului.

Atuncea se nasce afectatiunea aceloru simtieminte frumóse, care fara a avea unu interioru sanetosu, nisuiescu singuru numai spre o splendóre esterna si care prin ridiculósa loru desiertatiune devinu fia-carui rationalistu nesuferibile; séu acelu modu esageratu de a meditá si de a simti, care pierdiendu terenulu firmu desubtu picioru, vieza singuru numai pentru himere fantastice, prefacandu viéti'a in lamentatiuni, desgustu si nebulnie. Se apleca inse simtiementulu frumosului mai multu spre sensualitate, atuncea ne cuprinde aceea aplecare nesatiósa spre placeri, si acea oróre perniciósa de ori ce neplacutu, care ne face nesimtitori in contra intregi seriositati a vietii, in contra oblegatiuniloru si a dreptului, in contra lui Dumnedieu si a ómaniloru, si

care rapesce intr'acolo sufletulu, ca sè-si vieze singuru pentru sine intr'o sceleratetia triviala.

Inse de o astu-felu de ratecire a spiritului acela nu are a se teme, care s'au dedatu, a privi cu unu ochiu curatu si siguru lumea sensuala, care inse apoi mai posede si fortia, de a da obiectelor directione spre idealu, inspirandu astu-felu corpului unu sufletu, care se póte contopi terestrulu cu ceresculu. O astu-felu de idealizare apoi nu este visiune, o astu-felu de poesia a vietii apoi nu este fantasterie; acésta este adeverata umanitate, care ne eliberéza de jugulu naturei noastre animale, si de tóte defectele ce se tiene de ea.

Viéti'a aceea este o viéti'a triviala a unui verme, candu intr'ins'a nu resuna nici o córda a animei, candu vivacele jocu alu coloriloru insedaru iritéza ochii si órele cureloru trecu intr'unu siru penibilu peste mormintele vietiei; acésta este triviala realitate, rigida viéti'a fara gratiositate si vivacitate, curele imbetranitóre fara de reinsufelitória privire a frumosului. Ma chiar si moralitatea si virtutea sunt inaintate prin arta si poesie. — „Selbateculu“, dice Schiller, „urméza sensuriloru, moralulu curatu urméza ratiunei in asiá numit'a libertate, ce inse adesea este involuntara. Celu esteticu are cu o fortia mai multu in contra sensualismului, cu o iritatiune mai multa, pentru adeveru si pentru aceea ce este bunu; gustulu face locu vointiei prin nisuinti'a sa la regularitatea, ordinea si armoni'a vietiei, ea de multe-ori este mai puternica de cátu tóte celelalte fortie, ca tóte puterile vietiei, pentru de a invinge reulu, si a dumeri aceea ce este nesupusu in natur'a omenéscá.

Aplecatiunile nobile sè nascu mai usioru intr'o anima cultivatu intr'unu modu finu; **bunei** cuviintie si moravuriloru fine trivialitatea, sensualismulu duru, sceleratetia si barbari'a se supunu mai usioru decâtu puriloru legi ale ratiunei.“ Frumseti'a atinge pe omu in partea sa sensuala, pentru de a impreuná sensualulu cu spiritualulu, ea léga la olalta dóue lumi, asemenea religiunii, care defige pamentulu de ceru. Din acésta cauza si-intinde art'a si religiunea amicabile mana si religiosulu nu póte esista fara de esteticulu in celu mai sublimu intielesu alu cuventului.

De ace'a, scump'a mea amica, remaneti loial'a frumosului, pentru cá elu asemenea cum odinióra Venus Urania cu Minerva si cu Juno, totu-de-una acompaniatu de intieptiune si virtute, sè póta fi activu in modulu celu mai mare. In man'a genului dvóstra, binefacatóri'a Dieitate, au depusu cultivarea artelor, mai multu decâtu odata omenimea ratecita, condusa printr'ins'e ea se au reafiatu, si unde un'a cantatrice mare au incantatu priu melodi'a sa lumea, mai totu-de-una iau incordatu har'fa séu o femeia suava, séu o mama doiósa séu o virgina plapanda.

Dupa Ch. Oeser

I. G. Baritiu.

Redactorulu fiindu morbosu, nrulu presentu apare numai in una cóla. Restulu se va supleni in venitoriu.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1875. Calea tieriei nr. 39.